

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/69

Karar Sayısı : 2010/79

Karar Günü : 3.6.2010

R.G. Tarih-Sayı : 22.10.2010-27737

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Kadirli 1. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 75. maddesinin Anayasa'nın 36. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

İtiraz konusu kural gereğince alınması zorunlu olan Yüksek Sağlık Şurası raporunun geç gelmesi nedeniyle, sanık hakkında görülen davanın zaman aşımının dolması üzerine itiraz konusu kuralın Anayasaya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 75. maddesi şöyledir:

'Tababet ve şuabatı sanatlarının icrasından mütevellit ceraimde mahkemelerin muvafık görecekları muhtebirin rey ve mütalaasına müracaat hakkındaki serbestileri baki kalmak şartıyla meclisi alii sıhının mütalaası istifsar edilir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında Anayasa'nın 36. maddesine dayanılmış, 138. maddesi ise ilgili görölmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımıyla 1.10.2009 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, adil yargılanma hakkının davaların makul sürede bitirilmesini de kapsadığı, somut olayda itiraz konusu kural nedeniyle Yüksek Sağlık Şurası (YSS) görüşünün alınmasının zorunlu olduğu, YYS görüşünün Mahkemece istenmesinden itibaren 3 yıl 7 ay 23 gün sonra geldiği, buna bağlı olarak davanın zaman aşımına uğradığı; bütün mahkemelerden gelen taleplerin belli zamanlarda toplanan bir kurul tarafından değerlendirilmesinin gecikmelere neden olduğu, oysa Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre Adli Tıp Kurumu ve doğrudan tayin edilen bilirkişilerden daha kısa sürede rapor alınmasının mümkün olduğu; YYS görüşünün mahkemeleri bağlamadığı, bu nedenle genelde Adli Tıp'tan da rapor temin edildiği ifade edilerek sanık ve müştekinin makul sürede yargılanma hakkını engelleyen itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İlk olarak 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'yla kurulan Yüksek Sağlık Şurası, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevlerine Dair Kanun Hükmünde Kararname'yle Bakanlığın sürekli kurulu olarak yeniden yapılandırılmıştır. Temelde Bakanlıkça verilen önemli sağlık konuları hakkında görüş bildirmekle görevli bulunan YYS, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun'un itiraz konusu hükmüyle tıp mesleklerinin uygulanmasından doğan cezaî konularda görüş vermekle de görevli ve yetkili kılınmıştır.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 63. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen veya talep üzerine karar verilebileceği, ancak hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemeyeceği belirtilmiştir. Bununla birlikte Kanun, hangi hallerde bilirkişiye başvurulacağını bazen çok genel ifadelerle belirtirken, sanığın şuurunun tetkiki, ölünün adli muayenesi, otopsi, zehirlenme gibi vakıalar bakımından açıkça öngörmüş; bazı özel kanunlarda da bilirkişiye başvurma mecburiyeti ile bilirkişinin kimliği veya hangi kurum olduğu açıkça vurgulanmıştır. Bu tür durumlarda mahkemece ancak belirtilen resmi bilirkişilerin teknik yardımına başvurulabilir. İtiraz konusu kuralla Şura'ya verilen bu görev de resmî bilirkişilik görevidir. Ancak, hâkimin yasayla belirlenmiş bilirkişiye başvurma zorunluluğu onun deliller ve bilirkişi raporu üzerindeki takdir yetkisini ortadan kaldırmaz.

On bir üyesi Sağlık Bakanlığınca ülkede sağlık hizmetleri veya eserleri ile tanınmış kişiler arasından seçilen Şuranın tabii üyeleri Bakanlık Müsteşarı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü, Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü ve I. Hukuk Müşaviridir. Seçilmiş üyelerin görev süresi bir yıldır.

Anayasa'nın 36. maddesinde herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu; hiçbir mahkemenin, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamayacağı belirtilmiştir.

Anayasanın ilgili görülen 138. maddesine göre Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Bu konuları içeren AİHS'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında; 'Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir" denilerek adil yargılanma hakkı tanımlanmıştır.

Hukuk devleti ilkesinin en önemli gereklerinden olan bireylerin temel haklarının korunması, diğer unsurları yanında, adil yargılanma hakkının tanınmasını da içermektedir. Mahkeme önünde adil yargılanma hakkının bireylerce kullanılabilmesi her şeyden önce kişinin madde kapsamına giren medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar veya cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye müracaat hakkını; bu hakkın kullanılmasından sonra da davasının makul sürede görülmesini isteme hakkını içermektedir.

Ceza davasında amaç maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. İtiraz konusu kuralla, bu amaca hizmet edecek şekilde 1930'lu yıllarda YSS'na resmi bilirkişilik görevi verilmiştir. Söz konusu kuralda, mahkemelerin görüşünü alabileceği üniversitelerin tıp fakülteleri, eğitim veren devlet hastaneleri veya Adli Tıp Kurumu gibi donanımlı tıbbi kurumlara başvuru olanağının bulunmasına karşın, belirtilen yapısıyla faaliyet gösteren YSS'nın görüşünü almaya mahkemelerin zorlanması ve söz konusu Kurul'un görüşünün alınması için belli bir süre de öngörülmemesi davaların gereksiz yere uzamasına neden olabilecektir. Bu durumun Anayasadaki mahkemelerin bağımsızlığı ve adil yargılama ilkeleriyle bağdaşmadığı açıktır, kuralın iptali gerekir. Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 75. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Serruh KALELİ'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 3.6.2010 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtiraz istemine konu 11.4.1928 günlü, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 75. maddesine göre, sağlık mesleği mensuplarının tedavi görevlerini yerine getirirken, bu görevin yerine getirilmesinden doğan suçlarının kovuşturulmasında Yüksek Sağlık Şûrası'ndan görüş alınması gerekli bulunmaktadır.

Yüksek Sağlık Şûrası'ndan zorunlu görüş alınmasının bir nevi bilirkişilik olduğu, aynı konuda Adli Tıp Kurumu'nun da bilirkişilik görevi yaptığı, bunun da uygulamada bir ikiliğe ve davaların uzamasına yol açtığı, dolayısıyla anılan kuralın bu nedenle Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine aykırı düştüğü öne sürülebilirse de, kanımızca aşağıdaki nedenlerle bu görüşe katılmaya imkân bulunmamaktadır:

1- Anılan kuralla yasakoyucu, tababet ve şuabatı sanatlarının icrası dolayısıyla işlenen suçlarda, ülke çapında bir merkezi kurum (Yüksek Sağlık Şûrası) ihdas ederek, uygulamada belli tıbbi konularda yeknesaklığı ve prensibe ilişkin hususlarda birliği sağlamayı amaçlamış; ancak bu Kurumun vereceği görüşün hâkimi (mahkemeyi) bağlayıcı olduğu yolunda bir düzenleme getirmemiştir. Nitekim uygulamada, Yüksek Sağlık Şûrası'nın yazılı görüşüne rağmen, hâkim (mahkeme) bunu yeterli görmüyorsa adli tıbbı ya da diğer tıbbi bilirkişilere de başvurabilmekte ve olayın özüne ilişkin yeterli kanaate hangi görüş ya da rapor nedeniyle

ulaşıyorsa, bunu esas alarak bir hüküm vermektedir. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralın mahkemelerin bağımsızlığını zedeleyici bir yönü bulunmamaktadır.

2- Bir ön bilirkişilik olarak nitelendirilebilecek olan Yüksek Sağlık Şûrası'nı düzenleyen dava konusu kural, mahiyeti itibariyle bir ceza yargılaması kuralı olup; bu kuralla getirilen düzenlemenin de ceza muhakemesi hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri göz önüne alınarak saptanacak ceza yargılaması siyasetine göre belirlenmesi gerektiği kuşkusuzdur. Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki yerleşmiş içtihatlarına göre, yasakoyucunun ceza yargılaması kurallarını belirlemede bir takdir yetkisi olup; suç ve ceza siyasetinin de bir gereği olarak itiraz konusu kuralı getirmesinde hukuk devleti ilkesine de aykırı bir yön söz konusu değildir.

3- Dava konusu kuralın, izah edilen mahiyeti itibariyle, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemeleri ve hâkimleri baskı altına alıcı, onları serbest vicdan ve kanaatlerini ortaya koymaktan alıkoyucu bir yönünün olmadığına da ayrıca işaret etmek gerekir.

4- Kural, yine aynı nedenlerle adil yargılanma ilkesini de ihlâl etmemekte; bilakis bu ilkenin gerçekleşmesine yapıcı bir katkıda bulunmaktadır.

Açıklanan gerekçelerle, kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 138. maddelerine aykırı bir yönünün olmadığı ve iptal isteminin reddi gerektiği vicdani kanaatine vardığımızdan; çoğunluğun iptale ilişkin kararına katılmıyoruz.

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ